

strahu pred njim, nego vsled tega, ker se zamore po tem ministrstvu premeniti parlamentarna konstelacija tako, da pridemo pod nož nemškega binkoštnega programa.

Politični pregled.

Državni zbor. — V kratkem in najbrž že dne 17. oktobra se zopet snide državni zbor. Dne 3. oktobra je novi ministrski predsednik grof Clary poklical k sebi poglavarja nemških obstrukcijskih strank in se, ne da bi se količkaj zmenil za parlamentarno večino, ž njimi dogovoril, kako se odkrižati sedanjega predsedništva poslanske zbornice. Sklenilo se je, naj vlada zaključi tekoče zasedanje. S tem nastane potreba izvoliti novo predsedništvo. Prvi predsednik dr. Fuchs sam ne mara biti več izvoljen, podpredsednika Ferjančiča pa Nemci ne marajo. Najbrž postane predsednik Kathrein, podpredsednik pa kak član obstrukcije, tako da bo vsa družba nemška in se bo koj v sestavi pokazala prevlada nemštva v državi.

Kaj pravijo stranke? — V desuici združene stranke so še jedine, ali dolgo ne bodo jedine ostale. Vse kaže, da je v njih nastalo nesporazumljenje in da ne bodo dolgo hodile pod komando starega Jaworskega. Čehi so za odločno opozicijo in morda tudi za obstrukcijo. Slednje se ne bodo oprijeli, dokler bo ž njimi desnica solidarna, ali je vsaj ne bodo tirali v dunajskem parlamentu, nego doma na Češkem. Toda ta solidarnost desnice ni Bog ve koliko vredna. O stališču slovenskih poslancev ne govorimo. To še ni določeno in je odvisno od raznih okolnosti. Dobvo voljo, ostati v desnici, imajo Slovenci. Ali v klubu poljskih poslancev in v klubu nemške katoliške stranke ni vse tako, kakor bi moralo biti. V poljskem klubu ni bilo nikdar popolnega soglasja, zdaj ga je manj kakor kdaj poprej. Bilinski zastopa stališče, da naj Poljaki ostanejo na vsak način ob strani čeških poslancev. Jaworski nasprotuje temu, češ, da Poljaki ne smejo tirati preostre opozicije in da morajo vedno ostati državna stranka. Mogoče je, da zmaga Bilinski, toda gotovo štoto nikakor ni. Nasprotno, če bi Čehi vsled le navidezne opozicije desnice hoteli začeti resno obstrukcijo, bi se poljski klub najbrž od njih ločil. Tudi v nemški katoliški stranki vre. Kathrein sili na to, naj bi se stranka približala nemškim obstrukcionistom in se dogovorila ž njimi na podlagi nemškega binkoštnega programa na skupno vladanje proti Čehom in Slovincem, dočim je Ebenhoch temu odločno nasproten in hoče, naj ostane straka pri desnici. Kako se razmere zasučejo, to vеди sam Bog, ali bojimo se zelo, da za nas Slovence prav slabo.

Čehi in jezikovne naredbe. Vlada razveljavi že te dni Gautscheve jezikovne naredbe za Češko in za Moravsko in uveljavi začasno prejšnje Stremayrove. Čehi so se nasproti tej eventuvalnosti postavili na stališče, da tudi po razveljavljenju jezikovnih naredb ostane češčena v celem obsegu češkega kraljestva popolnoma ravnopravna z nemščino in v smislu kabinetnega ukaza cesarja Ferdinanda iz l. 1848., katerega je nejvišje sodišče v plenisimarni seji priznal, kot zakon in ga vsem sodiščem na Češkem intimiralo z naročilom, da se morajo po njem ravnati. Zakonov pa nobena ministrska naredba ne more razveljaviti in če bi se vlada izvrševanju tega zakona zoperstavljala, bi Čehi mogli predlagati, na se obtoži. Čehi imajo v tem zakonu izborna in znamenito podlago za svoje težnje in iz njihovega poziva, naj se vsi češki sodniki drže tega zakona, izhaja jasno, da pričakujejo, da se bodo češki sodniki izvršuje ta zakon uprli vladnim naredbam, kar vsled sodnikove neodvisnosti lahko store.

Srbija. — Milan se je nasitil krvi. Zadnje dni je odpravil obsodno stanje v Belem gradu in naglo sodišče. Zdaj bodo nenavadna sodišča opravljala razbojniška posla, ki jim

jih poverja Milan. Čuje se, da se bo v prihodnjem zasedanju delegacij razpravljalo o razmerju mej Avstrijo in Milanom, kar bi bila jedna pglavitnih dolžnostij vseh slovanskih delegatov.

Novice iz Češke.

(Dalje)

Pod besedo „narodno gospodarstvo“ razumemo kompleks gospodarske činnosti naroda — ali ne vsakega naroda, temveč samo naroda politično samostalnega. To omejitev je treba razložiti potom zgodovine. Spis, v katerem najprvo nahajamo naziv „economie politique“, katerim se v romanskih jezikih in v angleščini še sedaj narodogospodarska veda naznačuje, znani „Traité de l' economie politique“ od Monchretien de Vatteville, izdani l. 1615. Govori o obrtni, trgovski in finančni politiki. Razume se, da je tedanja doba imela na vesti, da obsega spis Monchretienov politične, t. j. do gospodarske politike spadajoče poznatke. Ne smemo pozabiti, da je to bilo v dobi merkantilizma, kateremu je bil — kakor naznačuje naslov prvega sistematičnega spisa o vzrokih narodnega (seveda se tu razume narod o političnem smislu) blagostanja napisanega od Neapolitanca Antonija Serry „Trattato come far abbondare.“ — glavni predmet narodogospodarskega iskanja, kako narediti v državah, katere nimajo zlatih in srebrnih rud, nadbit dragih kovin, resp. navzet bogastva. Po zaslugi fizikratizma in šole Šmitove, ki sta zanikovala sleherno vmešavanje države v gospodarske izjave, se je v drugi polovici minulega stoletja in v obče v tem stoletju sistem gospodarskih poznatkov, ki so bili obstrahovani od gospodarske delavnosti ljudske, brez obzira na razkosano ljudsko družbo v državi.

Obe vrsti teh poznatkov, katerih jedni najnovejši poravnavajo o gospodarski delavnosti pojedincev, prisljevanih z željo, da zadoste svojim potrebam, drugi — starejši — o delavnosti vlad, katere podpirajo omenjeno delavnost pojedincev, tvorečih političen narod, sta spojena skupaj še z finančno vedo v jedni vedi, katera se naziva bodi politična ekonomija, bodi narodogospodarstvo, bodi narodogospodarska veda. Korektno bi se morale tu razločevati tri samostalne vede, gospodarska, finančna in gospodarsko-politična.

Gospodarstvo naroda, kateri nima politične samostalnosti, pak je sedaj, v kolikor nam je znano, ni bilo še predmetom znanstvenega razmotrivanja. Za naše slovenske razmere je tedaj zaključek tega-le razmišljanja, da nas narodogospodarska veda sicer more poučiti o tem kako se večja in večja blagostan pojedincev in kakšna bi morala biti avstrijska politika, da bi došli avstrijski državljani do največjega blagostanja, resp. t. v istini, kateri imajo vpliv na vladino moč, nikdar pa, kako si naj